

Pornografiens påbud og det postpornografiske

MARA LEE

Ude af sig selv, betragtede René længe den spinkle krop, hvor tykke, violette striber dannede snore tværs over skuldrene, ryggen og lænden, hen over maven og brysterne og undertiden krydsede hinanden. Her og der sivede en dråbe blod eller to gennem huden. Åh, jeg elsker dig, mumlede han.

(O's historie, s. 96-97)

O, hendes krop, et nydelsens slagfelt. Det er så nemt at efterlade mærker på en uskreven flade. Røde snore, striber, men også blåsorte skyformationer, knytnevseslag, knoer; som presser sit segl ind i eftergivende hud.

Det er kun at slå. Før eller senere kommer det til at mærkes.

Du tror, at du efterlader spor. Tegn på kærlighed.

Det tekstuelle samleje fungerer således. Han hamrer sig selv ind, overtydeligt, en diskursiv praksis som skriver hende ind under fallos' signifiant.

Nogle ville hævde, at der i det pornografiske finder et sammenfald sted mellem signifiant og signifié, man vil sige noget om sex med sex. En ren meddelelse, en opskrift. Ganske som i en kokebog.

Skyl skinken i koldt vand. Lad nettet sidde på den benfri skinke. Lav et kryds i sværen og stik et kødtermometer ind i skinkens tykkeste og mest kødfulde del. Termometrets spids bør ikke støde mod benet.¹

Den mest insisterende lighed mellem madopskrifter og porno handler ikke om kødet som anrettes og konsumeres. Den handler om sprog.

Indtrykket af rent nærvær – signifiantens og signifiéens sammenfald – er selvfølgelig helt fantasmatisk. Pornografien vrager ikke sjældent den indikative fortælle måde for en mere opfordrende modus, nemlig den imperative. Befalingen har en central rolle inden for pornografien. Deleuze mener, at man kalder en litteratur for pornografisk, hvis den er reduceret til nogle befalinger, fulgt af obscøne beskrivelser. Herved forenes vold og erotik, og "magten i ordene kulminerer når den får kroppene til at gentage det beskrevne, og 'de sanseindtryk øret lader gå videre er de, der fryder mest, og som giver de mest levende indtryk'."²

-Leg lidt med Deres brystvorter, kærtegn dem lidt, sagde Sir Stephen så og tilføjede: -De skal lægge en mørkere sminke på – den dér er alt for lys. O gned lamslået med fingerspidserne spidsen af sine bryster. Hun kunne mærke, at de blev hårde og rejste sig; hun skjulte dem med sine håndflader. -Åh nej, sagde Sir Stephen. Lad være med det. Hun tog sine hænder væk og smed sig tilbage mod ryglænet i sofaen.³

Det pornografiske bygger på befalingen, opfordringen. Ordet som går forud for kroppens repetition. Man kan bruge termen *décretisme* til at betegne fænomener inden for pornografien, hvor objektet, som ikke længere er ansvarligt for sine ord eller bevægelser, repeterer eller gør det, som man befaler det at gøre. Dekretismen bliver begærets modus par excellence. I og med at den kan realiseres ved hjælp af forskellige midler (tale, skrift, handling), bliver dekretismen et narrativt instrument. Den kan generere adfærd, forskydninger og fornyelse af handlingsforløb, og i grunden kan hele pornografien anskues som et dekretistisk foretagende.⁴

Imperativet og befalingen samvirker ikke kun med tvang og underkastelse, men også med overtalelse og argumentation. Deleuze beskriver, hvordan argumentationen viser, at fornuften selv er vold, og at det i grunden ikke handler om at vise, men om at be-vise (*montrer, de-montrer*), at volden og argumentationen er en og samme, så fornuften ikke længere behøver at blive delt med den lytter, som man henvender sig til, lige så lidt som nydelsen har brug for at blive delt med det objekt, man udvinde den fra.⁵

Den pornografiske tekst siger frem for alt, "lyt":

"Lyt", siger han. "Nu er du beredt. Jeg forlader dig her. Du stiger ud og ringer på porten. Du følger med den som åbner og gør hvad som bliver befalet. Hvis du ikke umiddelbart går ind, kommer man alligevel og henter dig, hvis du ikke øjeblikkeligt adlyder, tvinger man dig til at adlyde. Håndtasken? Nej, du behøver ikke længere nogen håndtaske. Du er bare hunnen som jeg tilbyder. Vist, jeg er der også. Gå nu."

Det er ofte blikket og det voyeuristiske moment, der bliver fremstillet som kompositionelt afgørende i den pornografiske tekst.⁶ At høre, at lytte, den tavse modtagelse af den andens ord, spiller en mindst lige så central rolle. At lytte (*ouïr*) betegner den totale åbning, bekræftelse (*ouï*), og fungerer som en analogi til den seksuelle modtagelse, der går forud for og baner vej for de seksuelle aktiviteter.

Skær tungen i 1 cm tykke skiver. Smør champignoncreme på den ene side af skiverne og læg dem sammen, som et tegtag, i et smurt ovnfast fad, så tungen ser hel ud igen. Skær skorpen af brødet og find det ved at smuldre det mellem fingrene over f.eks. en skål. Læg brødkrummerne som et hvidt tæppe over tungen.⁷

Pornografien kan defineres, ikke gennem sine udsvævelser, men gennem sine begrænsninger. Den er stramt formaliseret og underkastet et regelsystem. Den er omtrent lige så fleksibel og spontan som en kogebog. Hvis man anskuer kogebogen og den pornografiske tekst som talehandlinger, er kogebogen i sin karakter illokutionær. Den forsyner læseren

med forskrifter og befalinger, som læseren antagelig opfatter, og derved er illokutionen vellykket. Gældende for den pornografiske tekst er, at den frem for alt er perlokutionær og har til formål at fremkalde en række effekter hos læseren. Denne egenskab deler pornografien med bl.a. skrækgenren. Skrækkens formål er at skræmme læseren, og pornografiens formål er at ophidse læseren. Skrækken og pornografien har altså det til fælles, at de begge frem for alt motiveres af en stræben efter en ren fysisk modtagelse, funderet i læserens kropslige reaktioner.

Den pornografiske tekst, imperativ i sin karakter, byder læseren at nyde. Meddelelsen er klar, enkel, umiddelbar. Der behøves ingen forstillelse, ingen undskyldninger. Den pornografiske tekst er meget tydelig i sit forehavende, den behøver ikke at skjule sine motiver bag en skinhellig opbyggelighedstanke. Åbn munden, gab. Tyg sådan som fordøjelsen kræver; er føden letfordøjelig eller svært fordøjelig? Glem for Guds skyld ikke at synke. Er du mæt nu? Var det godt? Har du ræbet, har du nydt, er du kommet?

Desværre er denne ordning ikke kun illustrerende for det pornografiske. Den er snarere ret almen. Den pornografiske tilegnelse synes at have gennemsyret hele kulturen, ikke mindst finkulturens område. Parolerne er umiddelbarhed, direkte, tilgængelighed; kvaliteten kan måles kvantitativt i mængden af tårer, som læseren har spildt over et antal sider, og mængden af blod, som er løbet fra sårede hjerner. Hvis man skifter blod og tårer ud med sæd, er det ikke længere finkultur, men pornografi. På trods af at væskerne divergerer fra tilfælde til tilfælde, er lighederne større end forskellene. Den implicite regel lyder: jo mere det sprøjter, desto bedre. Tekstens skæbne står skrevet i læserens krop, det er de fysiske reaktioner, som styrer. Læseren af i dag har, bevidst eller ubevidst, tilegnet sig læsestrategier, som tidligere var forbundet med pornografisk og massekulturel konsumtion: den nutidige læser har lært sig at læse med kroppen.⁸ Den kropslige læseakt står i direkte antitetisk forhold til Shaftesburys og Kants uegennytt-

tige æstetik, hvor "Lystfornemmelsens almindelige meddelelighed indebærer i selve dens begreb, at lysten ikke stammer fra den rene nydelse, men fra refleksionen; sådan er også den æstetiske kunst, som skøn kunst, en som har den reflekterende dømmekraft, og ikke de sanselige fornemmelser, som pejlemærke."⁹ Denne kontemplative æstetiske akt har i dag måttet vige for kroppens entre i arenaen – først og fremmest takket være den modernistiske æstetik, som gennem "den poetiske intensitets umiddelbare chok"¹⁰ inkorporerede masse- og populærkulturelle strategier og derved banede vejen for en pornografisk læsehandling.¹¹

Alt er ikke pornografi, men man kan nærme sig det meste pornografisk. Den pornografiske tilegnelse er ikke længere noget fortrængt, skjult. Synet på seksualiteten som alle signifianters signifié, som en sidste meningsfuld grund, vakler. Den selviske nydelse er ikke længere en synd, men et påbud, og har derved mistet sit subversive potentiale. Zizek taler om den repressive afsublimering som en art social repression, hvilket fungerer som en hypnotisk faktor som påbyder, befaler individet at kapitulere foran fristelserne, at nyde.¹²

Uden at slippe hende, befalede Sir Stephen hende pludselig at kærtregne sig selv, men ikke at samle benene. Som hypnotiseret rakte hun lydigt sin højre hånd ned mod sit skød og mærkede under sine fingre den allerede brændende kam af kød, der allerede var trængt ud gennem hårdusken, der beskyttede den på det sted, hvor hendes skøds små skamlæber mødtes.¹³

Dekretismen, begærets modus par excellence, op-
højet til samfundsnorm. Nyd.

Men hendes hånd faldt ned og hun stammede: -Jeg kan ikke.¹⁴

Det findes ingen nydelse i dette. Det pornografiske, ligegyldigt hvorvidt den er i finkulturel eller erotografisk¹⁵ form, peger mod en samstemmighed, en tilfredsstillelse, som går hånd i hånd med koge-
bogsdiktaturet. En mæt og reguleret pornografi som gennem en fælles narrativ (ud)løsning udvisker

alle forskelle og samler det ekskursive begær op i en domesticeret orgasme. Det er sjovt at nyde.

Det er her det postpornografiske begynder at insistere.

Det postpornografiskes 'efter'-karakter skal ikke forstås i betydningen 'efter ideologierne' eller noget andet, som antages at fylde et tomrum og derved restaurerer det pornografiske som grund. Dette 'post' er snarere en forhaling og en standsning, et efterfølgende, som aldrig når frem. Lyt efter den efterfølgendes slæbende trin på klinikken. I dette aldrig indhentede skal den postpornografiske tekst opholde sig.

Den forsøger at efterligne og ligne sin bydende storesøster, den med pisk udstyrede pornografi. Med svag stemme søger den at samle kraft til befalinger, som dog er kraftløse, svage og aldrig rammer deres mål, men er dømt til at falde tilbage på sig selv med det bydende krav.

At opsøge teksten nedenfra, som en luder.

Det drejer sig ikke om, at der gøres krav på min krop af en overordnet, tvingende skrift, eller at jeg først får betalingen senere; af orden, betydningerne, ikke et jeg som er blevet betegnet.

Relationen mellem tekst og forfatter, og tekst og læser, karakteriseres ikke af nogle enkle polariteter som aktiv/passiv, bødde/offert, subjekt/objekt. Der findes en relation, men positionerne er udskiftelige, flydende.

Den postpornografiske tekst er ligeglad med, at den er marginaliseret, den er naturligvis smal. Men dette er en selvfølge. Den er hellere trang. (Det kan lade sig gøre at forestille sig forfatteren her, eller læseren – gør det ikke, det vil ikke gå).

Det er ok at henfalde til den metaforiske forestilling om en tekstkrop. Men det er en syg krop, inficeret, og den er af et andet materiale. Den er så syg og ødelagt, at den dårligt kan kaldes en krop mere. En alternativ form for materialitet.

Den opsøger sin forfatter nedefra, som en luder. Om end uden økonomisk udbytte. Uden transaktioner. Jeg betaler ikke.

Vi er alle dødhamrende smalle. Jeg, min tekstkrop, min læser.

Det postpornografiske har potentiale til at forfalde til total bogstavelighed, en udradering af distinktionen mellem det metaforiske og det bogstavelige niveau, en mere eller mindre psykotisk diskurs.

Vi kan ikke rigtigt lide subjektet. Vi er detroniserede, en lang række objekter, hvor objektgørelsens sidste stadium er masseorderen.

Det postpornografiske lader ikke som om, der er nogen tilfredsstillelse i sigte, men vil pege på det til stadighed frustrerede og det åbenlyse hykleri i den pornografiske konsumtions idiotiske mættethed.

Det handler også om at tage ansvar for sit begær, at virkeliggøre det, hele vejen hinsides den klistrede nydelse.

I det postpornografiske råder suspens, men uden spænding. Alene uafgørligheder.

Ingen lyst. Frem for alt ingen lyst.

Det postpornografiske foretrækker sodomien pga. dens ikke-reproduktive karakter. Vi vil ikke skabe produkter. Ingen fuldbyrdelse.

Det er selvfølgelig perverst. En formel exces som modulerer sit indhold.

Indholdet behøver ikke være seksuelt, men bliver det, hvis man er formelt bevidst.

Det postpornografiske gør sig til sidst og til slut overflødig.

På dansk ved Camilla Skovbjerg Paldam og Jan Bäcklund

Noter

1. "Kokt rimmad skinka", *Bonniers nya kokbok* (Stockholm, 1992), s. 192.
2. Gilles Deleuze, *Sacher-Masoch og Masochismen*, overs. Boj Bro (Århus, 1981), p. 16.
3. Pauline Réage [Dominique Aury], *O's historie*, overs. Kay Nielsen (København, 1992), s. 73.
4. Gaëtan Brulotte, *Oeuvres de chair. Figures du discours érotique* (Paris, 1998), s. 88ff.
5. Deleuze, *op. cit.*, p. 18.
6. Allison Pease, *Modernism, Mass Culture, and the aesthetics of Obscenity* (Cambridge, 2000), s. 7.
7. Bonniers nya kokbok, "Sprødgratinerad tunga", s. 222.
8. Pease, *op. cit.*, p. 193.
9. Immanuel Kant, *Kritik der Urteilskraft* (Hamburg, 1974/1924 (1790)) § 44, p. 179.
10. T. S. Eliot, "Dante", *Selected Essays* (New York, 1978), p. 200.
11. Pease, *op. cit.*, p. 194.
12. Slavoj Žižek, *Njutandets förvandlingar. Sex essäer om kvinnan, kulturen och makten*, overs. Maragerta Eklöf (Stockholm, 1996), p. 43.
13. Réage, *op. cit.*, p. 77.
14. Ibid.
15. Se Brulotte, *passim*.